

Experiència i repte del Jurat popular

Durant uns dies efímers, la ciutat de Girona va ser notícia destacada als mitjans de comunicació del Principat i de l'Estat. En un judici complex i de notòria ressonància pública, s'assajava a títol experimental i amb caràcter no vinculant, la presència d'un Jurat popular tal com és habitual a tants països i tal com preveu inútilment, des de fa tretze anys, la Constitució espanyola, en un dels casos més notables d'una norma jurídica que, malgrat la seva vigència, no encerta a trobar la via del desenvolupament pràctic i roman a l'òrbita inoperant i surrealista dels papers mullats.

Si un fet tan senzill —i tan freqüent no gaire lluny d'aquí— com la intervenció de deu persones profanes en l'administració de la Justícia fa concentrar a Girona, amb una expectació desmesurada, tants enviats especials de diaris, tants micròfons i emissores i tantes càmeres de televisió, és que hi ha quelcom que no funciona correctament en el país. I allò que no funciona, en aquest cas, és justament el Jurat, perquè l'article 125 de la Constitució no ha trobat encara cap govern ni cap parlament disposats a complimentar-lo amb l'establiment d'aquesta institució elemental de la vida democràtica.

En efecte, el Poder Judicial és, avui, l'únic que entre nosaltres no admet encara cap mena de participació popular. Qui sap si bona part de la desconfiança que genera progressivament l'Administració de Justícia entre la ciutadania no prové també d'aquesta impenetrabilitat del món judicial, allunyat de la gent per una cuirassa de formulismes i emparat per una litúrgia que impedeix l'acostament dels no iniciats.

En un país com aquest, on els jurats han tingut fins ara tan poca fortuna, la seva implantació és sens dubte una operació complexa que no es pot realitzar de manera precipitada, sinó de forma gradual, amb fases transitòries, etapes intermèdies i totes les precaucions exigides per la manca de tradició, de pràctica i de formació. Però experiències com la de Girona demostren que la seva implantació progressiva és perfectament possible i que el ciutadà mitjà, degudament assessorat, pot exercir amb tota dignitat i competència la delicada funció que segons la carta constitucional li correspon.

L'experiència gironina ha provocat, però, simultàniament, una constatació menys afalagadora. El nombre reduït de voluntaris que es va presentar a la convocatòria revela un índex molt elevat de passivitat ciutadana davant la possibilitat d'exercir un dret que és alhora un deure cívic. Alguna enquesta periodística va fer encara més palesa aquesta actitud perquè, en ser preguntades sobre la reacció que tindrien si haguessin de formar part d'un jurat, persones tingudes com altament responsables van donar respostes reticents o clarament insolidàries que en alguns casos prenen formes ostensibles d'insubmissió, de fugida i de rebuig. No hauríem d'oblidar que entre nosaltres —com arreu— han estat històricament les dictadures les que han suspès i prohibit els jurats, habituals en canvi en les èpoques de llibertat i en els països de més consolidada tradició democràtica. Fer de jurat és, sens dubte, una responsabilitat feixuga, però indefugible si volem que el poble tingui entrada lliure i presència operativa a totes les estances del nostre edifici civil.